

Izdaja — Izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nepravilna pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vrnejo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L. 7.—, pol leta L. 32.— in celoletno L. 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v stroški ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stot., osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L. 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L. 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Jugosloveni podvrženi Italiji! Bratje in sestre!

Z aneksijo je to ozemlje postalo del italijanske kraljevine in Vi ste postali italijanski državljani. Ko je tako prehod od stare vladavine k novi dovršen, Vam pravimo predvsem: Sebi ostanite zvesti!

Od Avstrije se je bilo pač lahko ločiti: tuja Vam je bila; če je kdaj le komaj zadostila, še če je le prizanašala Vašim najskromnejšim potrebam, je bilo dobre dovolj; več niso dajali narodni nasprotniki, v tem enako složni kakor nepomirljivi. Ne hrepenenje po preteklosti, le primerjanje s sedanjostjo bi utegnulo oživljati spomin na Avstrijo. Da bi le nova vladavina — to bojazen je potrdila žalostna okupacijska doba — ne prekašala stare v slabem, ne zaostajala za njo v dobrem! Drugače naj je le zatonil ta spomin!

Ali Avstrija ni bila vsa Vaša preteklost. V Vaši preteklosti je bilo tudi nekaj večjega in boljšega, nekaj kar ni bilo tuje; nego Vaše, čisto Vaše, od česar se ne smete ločiti, če naj se ne izneverite svojemu lastnemu bistvu. Vse v drugo smer, od Avstrije proč, so Vaši predniki in ste Vi, rod za rod, obračali poglede, odkar se je prebudila narodna zavest in je zablestel ideal svobode in edinstva. V tej luči je vse drugo bilo le časnega pomena, koristno ali škodljivo po razmerah, le pripomoček ali ovira na poti k cilju.

In ko je izbruhnila evropska vojna, so pač mogli poedinci dvomiti: narod ni dvomil. Ko so kakor pomladanska sapa prihajali v deželo glasovi in obljube o zaščiti malih narodov, o odrešenju tlačnih, o preosnovi držav in preureditvi mej na podlagi narodnosti in samodoločbe, je narod vzdignil glavo in se osrečil, sredi trpljenja in gorja: Tista, ki je edina mogla biti njegova prava domovina, kako razločno, kako blizu mu je stopila pred oči! Poln upov in zaupanja je iztegnil roke bratom in odrešenikom naproti.

Pa je prišla, bratje in sestre, po lepih sanjah kruta resničnost; prej okupacija, potem rapalska pogodba, sedaj — aneksija.

Na narodnostno načelo se sklicujete? Saj so Vam res radi Vaše narodnosti požigali Narodne dome, Vas podili iz javnih služeb, Vam jemali obrtne pravice, Vam zapirali šole, Vam zatirali jezik in Vas pošiljali iz rodne dežele iskat zavetje v Jugoslavijo. Povprašujete po pravici do samodoločbe? Saj ste imeli res priliko, plebiscitarno, v tisočih izpričati svojo narodno zvestobo v prognanstvu, v internaciji in v ječah!

Ne, od te preteklosti starih idealov se ne ločite, novega razočaranja in trpljenja ne zabite! Ideali in upi so se pregloboko ukoreninili, razočaranje in trpljenje sta Vas pregloboko ranili. Korenine bodo naprej poganjale, rane naprej krvavele: glas protesta v Vaših srcih ne vtilme nikdar. Naj Vam mari to brani, ali le zameri tista Italija, ki se je pred komaj 60 leti rodila iz istega ideala svobode in edinstva, na podlagi istega narodnega načela in iste pravice do samodoločbe, potem plebiscitov, ki ni po njih takrat nihče tako željno, tako obupno klical kakor sedaj Vi? Ne, te žrtve Vam ne morejo in ne smejo naložiti, zakaj mera Vaših žrtev je polna. Sedaj so drugi na vrsti, če ne za žrtvovanje, vsaj zato, da lajšajo Vašo žrtev.

Zvesti svojemu narodu, a pokorni državnim zakonom, boste, bratje in sestre, zahtevali od Italije spoštovanje, zaščito, gojitev svoje narodnosti! Boste terjali, da nehajo preganjati Vaš jezik v šoli in cerkvi, uradih in v javnem življenju, pačiti in brisati osebam in krajem izvirna imena, ki so posvečena po davni tradiciji, zatirati Vašo narodno trobojnico in Vaše narodne znake, teptati Vaše šege in navade; boste vztrajali pri tem, da se Vam da svododa narodnega, političnega, kulturnega in gospodarskega razvoja in da na mesto lepih besed in praznih obljub naposled stopi odkrito, pošteno ravnanje z našim trpinčenim ljudstvom.

Bratje in sestre! Priznavajoč, da Vas je na stotisoče, so priklopili to ozemlje k tuji državi in so pomaknili njene meje do Triglava in Snežnika, češ da ste Vi na tej zemlji tuji in da se država mora zavarovati proti sosedom, grozečim onstran Alp. Proti tej zmoti ali pretvezi, kakorkoli se ime-nuj, govori zgodovinska resnica in se oglašča čista narodova vest. Pred najmanj več kakor trinajstimi stoletji, ko se je bila rimska okupacija že davno umaknila, so se Vaši predniki naselili po tem ozemlju med Alpami in morjem, od takrat ga držali in obdelovali v nepretrgani vrsti nešteti rodovi, se-gajoč do dandanašnjega dne, a nikdar niso vaši predniki in niste Vi ogrožali tuje narodnosti, sami siljeni v obrambo proti prodirajočim močnejšim sosedom. Predstraža barbarov, kakor Vas od gotove strani nazivajo, boste pač morali skazovati svoje barbarstvo in osvojevalne nagone s tem, da se boste na svojem zvesto in vztrajno bojevali proti nasilnim raznarodovalcem in potuhnjnim asimilantom za svoje: za svoj jezik, za čistost svoje krvi, za poštenje svojega doma, za svojo jugoslovensko narodnost in kulturo.

V tem boju Vas bo krepila zavest, da po krvnem, jezikovnem, kulturnem edinstvu, po skupnosti najdražjih spominov, ostanete eno z brati in se-strami onkraj državnih mej.

V tem boju naj Vas vodi geslo: „V edinosti je moč“! Združite vse sile v složni in disciplinirani organizaciji, brez strankarstva, brez razlike stanu in poklica, delajte premišljeno, vztrajno, požrtvovalno za našo stvar, za popolno samoupravo našega ozemlja, za socijalno povzdigo, za gospodarstveni in kulturni napredek našega ljudstva.

Bratje in sestre! Zvesti sebi, zvesti narodnim idealom, udani ožji domovini, pokorni zakonom, nastopite težko pot! Ne klonite! Ne udajte se! Kvišku srca! Na delo!

V Trstu, januarja 1921.

Politično društvo „Edinost“.

